

אמר לו משה לאהרן: שמא חוץ למחיצתה
[חוץ לעזרה שהיא מחיצת קדשי הקדשים]
יצתה, ולפיכך שרפתם אותה?

אמר לו אהרן למשה: לאו, אלא: "פנימה"
[ב"ח] בקודש היתה.

אמר לו משה לאהרן: אי בקודש היתה ולא
נפסלה ב"יוצא", וגם הן לא הובא את דמה
אל הקודש פנימה; אם כן מדוע לא אכלתם
אותה?!

הרי למדת: מכלל דאי נפקא [יצתה] החטאת
חוץ למחיצתה; אי נמי [אן] עייל דמה [נכנס
הדם] לפנים — בת שריפה היא. (187)

ואמנם עדיין לא למדנו אלא לחטאת שהיא
קדשי קדשים, והרי בפסח אנו עוסקים שהוא
קדשים קלים, ולפיכך אמרינן:

בשלמא שריפת נטמא הכתוב בפרשת
שלמים שהיא קדשים קלים, אינך צריך
מקרא אחר ללמוד על שריפת קדשי קדשים
שנטמאו.

כי: גלי רחמנא בקדשים קלים, וכל שכן
בקדשי קדשים.

אלא שריפת "יוצא", הרי אין די במקרא
שהבאנו כדי לפרש משנתנו שהפסח שיצא
טעון שריפה; דהא לא אשכחן אלא בקדשי
הקדשים, אבל קדשים קלים מנלן?

ותו צריך עדיין לברורי: הא דתניא:

לן דמה של בהמת הקרבן, שלא זרקו את
הדם ביום השחיטה, ונפסל בשקיעת החמה
בלינה. (188)

או שנשפך דמה של בהמת הקרבן, ולא נזרק ב-ב
כדי להתיר את הבשר.

או שיצא דמה חוץ לקלעים של העזרה,
ונפסל הדם. (188*)

דקיימא לן דבכל אלו הבשר בשריפה,
מנלן? (189)

ומפרשינן: נפקא לן: מדרבי שמעון.

אלא בין בזה ובין בזה "שריפתו מחמת פסול
עצמו ולא מדין נותר".

187. מפסוק זה ילפינן נמי לעיקר פסול "יוצא"
כמו שכתב רש"י בזבחים כו, וראה מה שהאריך
בזה בחידושי מרן רי"ז הלוי הלכות פסולי
המוקדשין.

וראה ברש"י בעמוד ב ד"ה וכן יצא, שמכאן
נלמד גם פסול "יוצא" בדם שיצא חוץ לעזרה,
כי "פנימה" קאי הן על הבשר והן על הדם.

188. וכדאמרינן בזבחים נו א: מנין לדם שנפסל
בשקיעת החמה: שנאמר: ביום הקריבו את זבחך,
ללמדך: ביום שאתה זובח [שוחט] אתה מקריב
[זורק] את הדם, רש"י.

*188. מ"פנימה" דלעיל נלמד פסול זה, כי
"פנימה" קאי הן על הבשר והן על הדם, רש"י.
וצריך עיון: כיון ד"פנימה" קאי אף על הדם
שיצא, אם כן ממילא משמע דהוא בשריפה,
וכדילפינן לעיל ממקרא זה על הבשר שיצא ועל
הדם שנכנס לפניו שהוא בשריפה; ואם כן מאי
קא בעי הגמרא: מנלן?! רש"י.

189. א. לפי לשון הספרים שלפנינו, לא נתבאר
באיזה לשון מסתיימת הברייתא דמייתי הגמרא.

ב. הקשו התוספות לעיל בעמוד א בד"ה
בשלמא, מאי מקשה מנלן?! והרי פסול בדם
טעון עיבור צורה, וכיון שעוברת צורתו ונעשה
נותר ודאי דהוא בשריפה; וראה שם מה שיישבו

השתא, כי דין שריפה נלמד מן המקראות, ומפרשת:

כל פסולי דקודש — [רש"ש] שהן **בשריפה**, **לא שנא קדשים קלים ולא שנא קדשי קדשים**, **הלכתא** [רש"י] למשה מסיני, גמירי לה.

ואף **הטאת דאהרן** בשמיני למילואים, לא הוצרכה התורה ללמדנו עיקר דין השריפה, אלא **משום מעשה שהיה כך היה**.

כלומר: התורה מלמדת אותנו שכך וכך היה המשא ומתן על אותה חטאת, ולא לחדש לנו דין השריפה.

ואגב שהביאה הגמרא ענין חטאת דאהרן מקשינן מינה:

ולתנא דבי רבה בר אבוה, דאמר: אפילו פיגול טעון עיבור צורה וכן כל הפסולים, אפילו שפסולם בגופם; **הרי מנא לן** שיהיה הפיגול טעון עיבור צורה? משום דילף בגזירה שוה:

"עון" [והנפש האוכלת ממנו "עוונה" תשא,

דתניא: רבי שמעון אומר: כתיב "וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אוהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף".

ודרשינן: **בקודש באש תשרף**, לימד על **הטאת שנפסלה, ששריפתה בקודש בעזרה**, כיון שמחיצת חטאת כשהיא כשירה היא העזרה.

אין לי אלא זו בלבד, אבל שאר פסולי קדשי קדשים שמחיצתן כשהן כשרים היא העזרה, וכן **אימורי קדשים קלים** שמחיצתן בעזרה, **מנין** שאף הן נשרפים בעזרה?

תלמוד לומר: "וכל" חטאת — **בקודש באש תשרף**. (190)

וממילא אתה למד אף על עיקר דין השריפה מפסוק זה.

ואכתי: **אשכחן קדשי קדשים** [ואימורי קדשים קלים], אבל **קדשים קלים מנלן** שהן בשריפה? (191)

אלא חוזרת בה הגמרא מכל מה שאמרה עד

שישרפו בקודש במקום אכילתן כשהן כשרים, לא נאמר על קדשים קלים.

ומכאן תמהו התוספות ושאר הראשונים לעיל מט א, על רש"י שכתב לעיל פא ב, בסוף העמוד [ולעיל מט א, ולעיל כד א, ובברכות מט ב], שאף קדשים קלים נשרפין במקום אכילתן — ממקרא זה, והוא נגד הסוגיא כאן.

וראה ברכינו דוד לעיל מט ב, שחלק על רש"י כי הוא מדאורייתא מן הדרש "בקודש באש תשרף"; ומיהו סבירא ליה, דלמסקנת הגמרא דהלכתא גמירי לה על עיקר השריפה אף בקדשים קלים, הוא הדין ששריפתה במקום הקודש מן התורה.

בוה, וב"מקדש דוד" וחזון איש שהובאו לעיל בהערה (186).

190. בספרים שלנו נמצא "וכל" בסוגריים, ולפי זה אין מובנת הדרשה; ובלקוטי הלכות אינו מחוק.

191. א. ואין ללומדו מפסול טומאה שהוא בשריפה, כמבואר לעיל מקרא: והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף; כי פסול טומאה שאני, שהוא פסול אף בתרומה ומעשר, רש"י.

ב. מסקנת הסוגיא היא, כי מדרש הכתוב "בקודש באש תשרף" שהוא ללמד על הקדשים

האמור בפיגול] "עוון" מנתר [דכתיב ביה: ואוכליו "עוונו ישא", שלא הצריכה הכתוב שריפה אלא אחר שעובר צורתו, שהרי כבר בלינת לילה אחת עובר צורתו. (192)

ותיקשי ליה: ונילף "עוון" "עוון" מחטאת אהרן בשמיני למילואים [דכתיב בה: ואותה נתן לכם לשאת את "עוון" העדה], שנשרפה בו ביום שנפסלה, ובלא עיבור צורה. והרי כדין נשרפה, שהרי בסוף אותה פרשה כתיב: וישמע משה וייטב בעיניו? (193)

ומשנינן: אמר לך רבה בר אבוח:

חטאת דאהרן כי האי גוונא [באותו אופן] שנפסלה — נמי עיבור צורה לדורות בעיא [אילו היתה נפסלת אחר אותו מעשה, היתה טעונה עיבור צורה].

והתם, בשמיני למילואים, הוראת שעה היתה לשורפה בלא עיבור צורה.

כלומר: עדיין לא פירש להם משה עיקר דין "עיבור צורה", ולפיכך שרפה בלא עיבור צורה [תוספות בשם רש"י, וראה מהרש"א וחכמת מנוח, ודברי רש"י בסוף הסוגיא בד"ה אמר להן].

והדרין למילתין, ומקשינן:

השתא דאמרינן: כל פסולי דקודש בשריפה, לא שנא דקדשי קדשים ולא שנא קדשים קלים הלכתא גמירי לה.

אם כן: מה שאמר הכתוב בחטאת שנכנס דמה לפנים: "בקודש" (194) באש תשרף — למה לי, והרי בכלל ההלכה היא!?

ומשנינן: ההוא קרא — מבעי ליה כדי ללמד ששריפתה בקודש בעזרה [וכדילפינן לה לעיל, מ"בקודש באש תשרף"], ולא ללמד עיקר דין השריפה, שהיא מהלכה למשה מסיני.

ואכתי מקשינן: והא דכתיב: "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף" — למה לי, כיון שמהלכה למשה מסיני הוא נלמד?!

ומשנינן: ההוא קרא — לגופיה, ללמד עיקר דין שריפה בנטמא, איצטריך.

היות וסלקא דעתך אמינא, שרק כל פסולי "דקודש" בלבד, כגון: לן דמה, ונשפך דמה, ויצא דמה, ונשחטה בלילה, רק בפסולים אלו נאמרה ההלכה: דבשריפה הן, הואיל שפסולים אלו ליתנייהו בחולין, שהרי אין פסול כעין אלו בחולין, אלא בקדשים בלבד,

מנתר שצריך עיבור צורה!?

193. בזבחים קא א, פליגי בה תנאי, מאיזה טעם נשרפה אותה חטאת; איכא למאן דאמר: מפני אנינותם של אהרן ובניו, שלא היו יכולים לאוכלה; ואיכא למאן דאמר: מפני טומאה שנגעה בה.

194. מילת "בקודש" נראית מיותרת.

192. צריך ביאור בין לשיטת רש"י דעיקר עיבור צורה הוא שיעשה נותר כדי שיהיה פסול בגופו; ובין לשיטת הרמב"ם שעיקר עיבור צורה הוא שיתעפש ויפסיד [הובאו דבריהם לעיל בהערה (185)].

לשיטת רש"י: והרי כיון שפיגול הוא פסול הגוף בעצמו, למה צריך שיעשה נותר? לשיטת הרמב"ם: וכי אטו הכרח הוא שהנותר מעופש ומופסד הוא, עד שאנו לומדים

והם בכלל "פסולי דקודש".

אבל פסול "נטמא", כיון שאינו בכלל ההלכה של פסולי ה"קודש", דהא בחולין נמי מפסיל [כגון תרומה, לקח טוב ו ג], אי אפשר ללומדו מפסולי דקודש, כיון דאימא: הואיל ואיתעביד ביה נעשה בו עובדין דחול [מעשה חול], שלא נזהרו ולכן נטמא, ועל ידי זה נתחלל והוזל קדושתו — אימא לא תיבעי שריפה, ותיסגי ליה [ויהא די לן] בקבורה, כדי לגונזו מן העין, שלא יאכלוה כלבים.

לפיכך קא משמע לן הכתוב, שאף "נטמא" — בשריפה הוא.

שנינו במשנה: נטמאו הבעלים או שמתו, תעובר צורתו וישרף בששה עשר.

רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אף זה ישרף מיד לפי שאין לו אוכלין:

אמר רב יוסף:

מחלוקת תנא קמא ורבי יוחנן בן ברוקה, כלומר: לא אמר תנא קמא שתעובר צורתו, אלא כשנטמאו בעלים אחר זריקה, כיון דאיתחזי בשר לאכילה [נראה והוכשר הבשר לאכילה] בשעת הזריקה, וכשירה היתה הזריקה.

והואיל ועבודות הקרבן בהכשר נעשו, אלא שעכשיו חסרים בעלים לאכילה, לא הוי אלא "פסולו מחמת דבר אחר", וטעון עיבור צורה; [ורבי יוחנן בן ברוקה סובר: כי אף

"פסול מחמת דבר אחר" אינו טעון עיבור צורה].

אבל נטמאו בעלים לפני זריקה, דהרי לא איתחזי בשר לאכילה בשעת הזריקה, וזריקה פסולה היא כיון שהפסח עיקרו לאכילה הוא עומד [רש"י לקמן].

אם כן, חשיב "פסולו בגופו", ודברי הכל ישרף מיד בלא עיבור צורה.

מיתיבי:

זה הכלל: כל שפסולו בגופו, הרי זה ישרף מיד.

אבל פסולו בדם כגון שנטמא או נשפך לפני הזריקה, או בבעלים, תעובר צורתו ויבא לבית השריפה.

הרי קתני: "בעלים" דומיא ד"דם". מה דם לפני זריקה, אף בעלים לפני זריקה [וכל שכן לאחריה]. ומכל מקום סבירא ליה לתנא דברייתא שתעובר צורתו קודם שיישרף. (195)

אלא אי איתמר — לדברי רב יוסף — הכי איתמר:

מחלוקת, כלומר: לא אמר רבי יוחנן בן ברוקה: אין הפסח שמתו בעליו טעון עיבור צורה, אלא כשנטמאו הבעלים לפני זריקה. דהרי לא איתחזי בשר לאכילה בשעת זריקה.

והואיל והפסח עיקרו לאכילה הוא עומד, הרי זריקה פסולה היא, והוה ליה כ"פסולו

195. כלומר: ולא משכחת לה פסול "בעלים" אלא בפסח שעיקרו לאכילה, כיון שהוא בלבד אינו נאכל אלא למנוייו; אבל בשאר קדשים, אף אם מתו הבעלים ואין ראויין לאכילה, יאכלוהו אחרים.

רבי יוחנן בן ברוקה שבמשנתנו, ורבי נחמיה, אמרו דבר אחד.

ומפרשינן: רבי יוחנן בן ברוקה: היינו הא דאמרן במשנתנו, שפסול בעלים אינו טעון עיבור צורה.

רבי נחמיה מאי היא, היכן מצינו שהוא סובר, כי פסול בעלים אינו טעון עיבור צורה?

דתניא: רבי נחמיה אומר:

מפני אנינות של אהרן ובניו ביום השמיני למילואים — שהיו אוננים על מיתת נדב ואביהוא שמתו באותו יום — ולא היו מותרים לאכול את חטאת אהרן שקרבה באותו יום, מפני כך נשרפה זו. (196)

כי הואיל ואהרן ובניו אוננים היו, ולא היו כהנים אחרים באותה שעה שיהיו ראויים לאכילת החטאת, לפיכך נשרפה.

שהרי לכך נאמר: לאחר שקצף משה על שריפת החטאת: וידבר אהרן אל משה וגו', ותקראנה אותי "כאלה" [שאני אונן] ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה'. (197)

ולמדנו: כי אף לדעת רבי נחמיה, אין פסול

בגופו"; [ותנא קמא סבר: "מכל מקום לא בא פסול זה אלא מחמת דבר אחר" ולפיכך טעון עיבור צורה, רש"י].

אבל נטמאו בעלים לאחר זריקה, דאיתחזי בשר לאכילה בשעת זריקה, דברי הכל פסול הוא מחמת דבר אחר, ובעיא עיבור צורה!

כלומר: לכולי עלמא — ואף לרבי יוחנן בן ברוקה — פסול מחמת דבר אחר טעון עיבור צורה.

ורבי יוחנן אמר: אף לאחר זריקה נמי מחלוקת.

לדעת תנא קמא: אף אם מתו הבעלים לפני זריקה, לא ישרף הפסח ללא עיבור צורה.

לדעת רבי יוחנן בן ברוקה: אף אם מתו הבעלים לאחר זריקה, ישרף הפסח ללא עיבור צורה.

ואזרא רבי יוחנן — הסובר: כי לדעת רבי יוחנן בן ברוקה, הפסח שנפסל בבעלים אפילו לאחר זריקה, הרי זה אינו טעון עיבור צורה — **לטעמיה:**

דאמר רבי יוחנן:

הן ואסורין לאונן, רש"י.
ב. בזבחים מיייתין דרבי יהודה פליג על רבי נחמיה, וסובר: מפני טומאה שאירעה בה באונס נשרפה; ומה שאמר אהרן "כאלה", הוא מפני שהיה משה אומר לאהרן: שמא מתוך צערך על מות בניך פשעת בה ונטמאת? ועל כך אמר לו אהרן: כך אני בעיניך שאני מבזה קדשי קדשים? אלמלי קראוני כאלה וכאלה לא הייתי מבזה אותן, רש"י.

196. שהאונן אסור באכילת קדשים; ונלמד ממה שאמר הכתוב במעשר שני: לא אכלתי באוני ממנו, ואתו קדשים בקל וחומר ממעשר, רש"י.
197. א. ומשה היה סבור, כי כשם שנצטוו מפי הגבורה שיאכלו את המנחה שקרבה באותו יום, אף שאוננים הם, הוא הדין לחטאת זו; ואמר לו אהרן: שמא לא שמעת אלא במנחה זו שהיא קדשי שעה ליום שמיני של מילואים, אבל חטאת זו שעיר ראש חודש הוא, וקדשי דורות

בעלים — דהיינו שאין לקרבן מי שיאכלנו — טעון עיבור צורה.

שהרי החטאת נשרפה בו ביום ובלי עיבור צורה, אף שלא היתה פסולה בגופה, רק שלא היו לה כהנים שיאכלוה. (198)

והשתא מפרשינן, דמוכח מדברי רבי יוחנן אלו, כי לדעת רבי יוחנן בן ברוקה, אין פסול בבעלים טעון עיבור צורה, אפילו כשנפסל לאחר זריקה:

והא קרבן חטאת שנפסל מחמת אנינות אוכליו, הרי אפילו כשהיו כבר אוננים לפני הזריקה כפסול **לאחר זריקה הוי**, כיון שאין הזריקה פסולה משום חסרון האוכלים.

כי אין הזריקה נפסלת משום חסרון אוכלי הקרבן, אלא בפסח שעיקרו לאכילה, אבל בחטאת שאין עיקרו לאכילה, אין הזריקה נפסלת.

ואם כן, הרי זה דומה לפסח שנפסל בבעלים לאחר זריקה, ואפילו הכי, **כי אשתרוף** [כשנשרפה החטאת] — **לאלתר אשתרוף** ללא עיבור צורה. (199)

הרי: שלדעת רבי נחמיה, שהיא כדעתו של רבי יוחנן בן ברוקה, כל פסול בעלים אינו טעון עיבור צורה, ואפילו לאחר זריקה; ומשום דסבירא להו לשני תנאים אלו, כי אף "פסול מחמת דבר אחר" אינו טעון עיבור צורה.

רבה מוסיף — על אלו שני התנאים א-ג הסוברים: פסול מחמת דבר אחר אינו טעון עיבור צורה — **אף את רבי יוסי הגלילי**, שמצאנו לו שהוא סובר: כי פסול בדם שהוא "פסול מחמת דבר אחר", אינו טעון עיבור צורה.

דתניא: רבי יוסי הגלילי אומר:

כל הענין בולו — היינו מה שאמרה תורה: וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אוהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף — **אינו מדבר** בחטאת חיצונה שמקום זריקת דמה בעזרה, ונכנס דמה לפנים שלא כמצותה [וכפי שפירשו המקרא, החכמים החולקים על רבי יוסי הגלילי במסכת זבחים], **אלא** הכתוב מדבר:

בפרים הנשרפים [כגון: פר העלם דבר של ציבור] **ושעירים הנשרפים** [שעיר של יום הכפורים], שהן חטאות פנימיות שמקום זריקת דמן בפנים, ונזרק דמן בפנים כמצותן.

ומה שאמר הכתוב: לא תאכל באש תשרף, אינו בא ללמדנו שיישרפו חטאות הפנימיות, כי הרי כבר אמר זה הכתוב במקומו, שיישרפו חוץ לשלש מחנות.

אלא ללמד על חטאות הפנימיות שנפסלו ביצא או שנטמאו:

א. לא ישרפנו כדינם חוץ לשלש מחנות,

נחמיה כרבי יוחנן בן ברוקה?! וראה בדבריהם מה שתירצו.

199. ואם תאמר: שמא מפני שעבדו אותה

198. הקשו התוספות: ודילמא "הוראת שעה היתה" שנשרפה מפני אנינות כי עדיין לא פירש להם משה עיקר דין עיבור צורה, וכדאמרין לעיל הך סברא; ולעולם לא סבירא ליה לרבי